

Gudrun Sangnes takker av som redaktør:

– Jeg har hatt verdens morsomste jobb

– Jeg har vel gjort nesten alt man kan gjøre når man er utdannet som tannlege. Vært i offentlig og privat praksis, tatt en generell-biologisk videreutdanning, forsket, tatt lisensiatgrad, undervist, vært leder for Tannpleierskolen, vært tillitsvalgt og tatt spesialist-utdanning. Men ingenting av dette slår jobben som redaktør av Tidende, sier Gudrun Sangnes, avtroppende, og i feriemodus før hun gir seg i kast med en syltynt planlagt pensjonisttilværelse.

Ingen har vært redaktør lenger enn henne. I hennes 23 år på redaktørkrakken har Tidende utviklet seg til et lekkert og velredigert, moderne fagtidsskrift. Staben har økt og med

det behovet for mer penger fra NTF...

– Nei, det er feil. I fjor bidro vi for eksempel med netto tre millioner til foreningen, protesterer Sangnes. – Det har blant annet sammenheng med at vi

på slutten av 90-tallet fikk ansette en markeds konsulent som både var kvalifisert for markedsføring og salg, og som også fikk det som sin hovedoppgave. Det økte selvfølgelig inntektene

– Å være redaktør i en liten redaksjon betyr at man, i tillegg til å administrere, som regel deltar i alle arbeidsoppgaver: skriver, fotograferer, redigerer, leser korrektur, bistår ved layout, har kontakt med trykkeriet og deltar på møter både i organisasjonen og utenfor. Man skal også overholde frister. Og hver utgivelse føles som en liten eksamen. Men man får mulighet til å bruke absolutt alle sider av seg selv.

betydelig. Hun er kjapp til å dele æren med sine medarbeidere, i dette tilfellet Eirik Andreassen. Hun understreker imidlertid at alt henger sammen med alt. – I de første årene jeg jobbet i Tidende, hadde vi bare 2 1/2 stilling i redaksjonen. Vi hadde 20 utgivelser og gjorde alt selv; skrev, redigerte og tok inn annonser. Det sier seg selv at det ble lite tid til aktivt annonsesalg.

Det siste tiåret har vi vært fire personer i redaksjonen: I tillegg til markedskonsulenten har Ellen Beate

– Sommerheftene har vist at tannlegene kan mer enn faget sitt

Dyvi vært journalist på heltid i ni år, og Kristin Aksnes har stått for layout og alt det viktige i tilknytning til produksjonen av tidskriftet. Dessuten har den tekniske utviklingen bare eksplodert i disse årene. Samlet har nok alt dette bidratt til at bladet er blitt både aktuelt og tidsmessig, slik at det er attraktivt som annonsemedium for dentalbransjen.

Sangnes drar seg heller ikke for å dele ære med sin forgjenger, Berit Heløe, som i sin redaktortid begynte kursjusteringen fra et rent fag- og foreningsblad til et uavhengig fagtidsskrift der redaktøren og ingen andre har beslutningsrett om hva som skal og ikke skal på trykk.

– Ivar A. Mjør var den siste tillitsvalgte redaktør, og det var faktisk han som oppfordret meg til å søke stillingen – på en juletilstelning. Jeg fikk jobben uten å ha annen relevant erfaring enn en lisensiatgrad og ledererfaring fra Tannpleierskolen. Jeg har vært utrolig heldig, for engasjementene har bare dukket opp, og jeg har egentlig bare tatt de utfordringene som er kommet i min vei, sier Sangnes. Det var nok også en del av hennes hell at hun som sin første støttespiller i redaksjonen fikk nå avdøde Bente Rohde Try. Bente, med sitt sydlandske tempera-

ment og direkte stil, hadde NTF og særlig Tidende så nær hjerterøttene at engasjementet glødet – det varte helt til Bentes egen livsgnist sluknet. Og det går ikke mange setningene mellom hver gang Sangnes snakker om sine første år i Tidende at Bente Try blir nevnt.

Noe overraskende vil det kanskje komme på noen at Sangnes i unge år nærmest var en «suspekt» radikaler, engasjert i miljøvern og med erfaring som demonstrant i både Mardøla og

Alta. Og offentlig enig med revolusjonære personer som Arne Næss og Sigmund Kvaløy. Den gang var nok tannlegene en nokså dypt konservativ stand, og Sangnes minnes sin debut som faglig foredragsholder i Oslo Tannlegeselskap:

– Jeg hadde ikke tenkt så mye over det og stilte med oppsatt hår, en trang topp, bredt belte og bukser stukket ned

i lange støvletter. Jeg merket snart at ingen hørte hva jeg sa om tannbørsting og børsteskadene, men du verden som de stirret. Jeg gikk hjem og var kjempedeprimert og fikk ikke sove. Til slutt sto jeg opp midt på natten, fant et lerret og malte som rasende – det ble mye svart, grått og mørkerødt. Etter hvert som jeg malte, kom jeg til at jeg måtte være mer taktisk og tilpasse meg tilhørerne. Den gangen var det drakt og dress som sømnet seg i forenings-sammenheng. Og da jeg var kommet til den konklusjonen, begynte jeg på et nytt bilde med mange lyse toner og mye grønt i. Et morsomt blick inn i Sangnes' psykiske landskap, for der er det tilsynelatende liten rabulisme og ukontrollerte utblåsninger. Mild i form, sterk i sak, beskriver hennes stil og person. Hun er roen selv, det funklere ofte av humor bak brilleglassene. Men det har aldri vært noe tull med Gudrun.

– Bente hadde gått gradene i Fagpressen og var veldig bevisst på redaktørplakaten, som definerer ansvar, fri-

– Tiden som redaktør i Tidende har vært både morsom, inspirerende og utfordrende og har gitt meg muligheten til å møte kolleger og følge opp faget på en helt spesiell måte.

het og plikter for redaktører. Den ble vedtatt, først som veiledende i 1986 og så som en del av redaktørens arbeidsbetingelser i 1999.

– Har det vært mange konflikter der du har måttet slå den i bordet overfor sekretariat og hovedstyre?

– Noen helt store konflikter har det vel ikke vært, selv om jeg nok har måttet «stå på krava» ved enkelte anledninger. I 1990 hadde en tannlege en serie helsides annonser med hvilke tilbud han hadde i sin praksis, og det var ikke populært den gangen. Da måtte vi hente juridisk bistand utenfra for å få aksept for at også annonsers budskap og utforming er redaktørens ansvar. En del lesere trodde dessuten at hovedstyret eller generalsekretæren skulle godkjenne alt som står i Tidende og at det derfor ikke nyttet å komme med kritikk. Det stemte altså ikke, og dette er ikke noe problem i dag, sier Sangnes. For Tidendes lesere kan debatten bli tidvis frisk nok. Dette er en funk-

– Jeg har hele tiden vært opptatt av at forsiden skal være vakre og relevante og at hele bladet skal gi leserne en god følelse og lyst til lese.

sjon av redaksjonens uavhengighet og integritet og selvfølgelig av medlemmenes eget engasjement.

Redaktør Sangnes' livsløp har stått i odontologiens tegn, selv om hun ikke har brukt verken speil eller sonde på 35 år. Hun utgjorde faktisk, sammen med Ingeborg Jacobsen, Harald Ulvestad og Bjarne Svatun, de fire første spesialistene i pedodonti i Norge.

– Hvorfor ble du tannlege i det hele tatt?

– Det var nok mest en tilfeldighet, for jeg hadde egentlig tenkt på filologi, med norsk som hovedfag. Men så fikk jeg en god artium og ble anbefalt å søke tannlegestudiet – det var en kort utdanning (bare fire år den gangen) – og så hadde jo skoletannlegene så lange ferier! Så det ble odontologi. Og i Tidende har jeg fått kombinere faget med interessen for språk, så det ble jo perfekt.

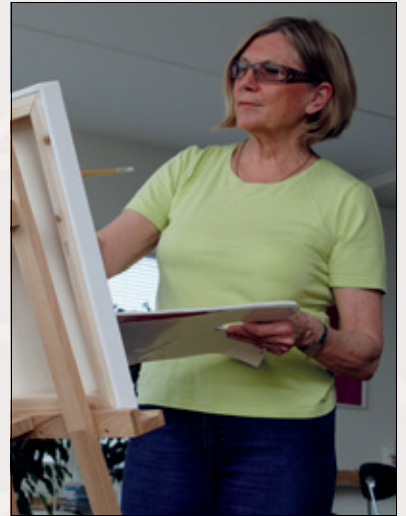
Med en fersk licentia practicandi dro hun til Vadsø sammen med kullvenninnen Unn Ræder, den gang Gripsrud. Hun forteller: – Der var det ingen å henvise til, og med kommunikasjonene den gang var det helt uaktuelt å sende pasientene sørover. Vi måtte gjøre alt selv. Med en lisens som ikke var mer enn 14 dager gammel, gjorde jeg en rotspissamputasjon på to premolarer i overkjeven bare millimeter fra antrum. Det gikk bra, og vi lærte virkelig håndverket i løpet av det året. Da jeg etterpå kom til Oslo offentlige tannhelsetjeneste, fikk jeg ikke lov til annet enn å legge fyllinger. Det er eneste gang jeg har kjedet meg i jobben, sier Sangnes.

Som distriktstannlege i Tromsdalen leste hun en annonse i Tidende om en ny videreutdanning i generell biologi: – Det var vel egentlig en forskerutdanning, som jeg nok hadde lyst på, men ikke helt hadde motet til å søke. Det endte med at mannen min skrev søknaden og dro en mil for at den skulle bli poststempelt før fristens utløp. Jeg er ham evig takk skyldig for dette – det ble starten på min karriere. Og senere gikk det slag i slag. Men det året var virkelig spesielt. Før hadde jeg lest for å ta eksamen – nå leste jeg fordi det var morsomt. Det var litt av en aha-opplevelse, sier Sangnes.

Det var ikke gjort i en håndvending å etablere kvinners plass, verken i fag eller standspolitikk:

– Vi forberedte oss alltid grundig for

representantskapsmøtene, og vi var saklige, men åpenbart engasjerte. I kampen for å få godkjent pedodonti som spesialitet, fikk vi for eksempel høre i pausen at «dere er så søte når dere er sinte»! I dag virker det så uendelig lenge siden, nesten litt absurd, sier hun og smiler bredt.

Gudrun Sangnes ser frem til kreative og utfordrende dager ved staffeliet, ispedd reiser, fotografering, korsang – og hva skjebnen ellers måtte dumpe i fanget hennes.

Etter ti år på Tannpleierskolen fikk hun brynt seg på noe nytt da hun begynte i Tidende.

– Jeg startet raskt å samarbeide med designeren Mike Mills og var forferdelig kry da første nummer av Tidende med bilde på forsiden forelå. Men i redaksjonskomiteen fikk jeg gjennomgå: Slik luksus var uten budsjettdekning. Jeg spurte Ingeborg (Jacobsen), som da var president i NTF) om hva jeg skulle gjøre. «Bare kjør i vei», sa hun – og så kom det masse positive tilbakemeldinger fra medlemmene.

– Du sa ja til å fortsette enda noen år etter at du kunne gått av. Hvorfor gir du deg nå?

– Nå for tiden skal man helst ikke ha samme jobb i over ti år, så jeg har jo egentlig sittet alt for lenge. Men det har vært utrolig interessant og utfordrende – jeg har gledet meg til å gå på arbeid praktisk talt hver dag. Og så ble jeg, som du sier, bedt om å fortsette to år ekstra. Men nå er tiden inne for

å slutte, selv om det har vært verdens morsomste jobb med en flott stab, stor frihet og masse plass for kreativitet.

– Det blir stadig færre odontologer i sekretariatet – din etterfølger er jo ikke tannlege. Hva synes du om det?

– Det er vel et resultat av den spesialiseringen vi ser i samfunnet for øvrig. Selv har jeg kvalifisert meg ved å gjennomgå Fagpressens redaktørskole i tillegg til et stort antall kurs både gjennom Fagpressen og ved Institutt for journalistikk. Nå er mediekunnskap og medievitenskap egne fag på høyskoler og universiteter, og en slik utdanning er selvfølgelig nyttig når man skal være ansvarlig for å lede et tidsskrift. Jeg tok selv initiativet til forslaget om å endre vedtektene, slik at andre enn tannleger kunne søke stillingen som redaktør. Det er imidlertid viktig å ha en vitenskapelig redaktør med odontologibakgrunn knyttet til redaksjonen dersom ansvarlig redaktør ikke er tannlege, og slik blir det jo nå, sier Sangnes og ønsker den nye redaktøren, Ellen Beate Dyvi, lykke til.

– Vi kan ikke slippe deg helt, Gudrun Sangnes, uten å mimre litt over sommerheftene som du har stått for i 20 år? I begynnelsen var det visst

slik at det var tøft å få inn annonser i et blad uten fagstoff?

– Nå har annonsørene kommet. De skjønner at sommerheftet er et blad som svært mange tannleger leser grundig og også tar vare på. Da vi laget det første sommerheftet, var vi

ganske spente på reaksjonen fra leserne. Innholdet dreide seg jo om tannleger, men ellers om alt annet enn fag. Fra seil-

brettseilas fra Nordkapp til Lindesnes, via maleri, dikt, foto, til revy – alt det tannleger driver med utenfor kontoret. Det sommerheftene har dokumentert, er at norske tannleger er langt mer allsidige enn noen kunne ha trodd i 1989.

– Også de nordiske fellesheftene har jubileum i år – det er 15 år siden det første ble utgitt.

– Ja, de er blitt uhyre godt mottatt av medlemmene. Heftene innebærer jo en full faglig oppdatering på de fagområdene som velges. Og selv om disse utgavene av bladene har vært svært arbeidskrevende, så har de vært inspirerende å holde på med. De har også ført til at alle de nordiske redaksjonene har hatt årlige møter for å planlegge fellesprosjekter og utveksle informasjon og erfaringer.

– Hva skal du fylle hverdagen med

nå? Griper du igjen til spill og sonde, eller?

– Jeg behandlet jo familien en stund etter at jeg hadde sluttet i vanlig tannlegevirksomhet. Blant annet laget jeg en tiledds bro på moren min – noe som nok var en satsing i friskeste laget, ikke minst fordi jeg arbeidet uten assistanse. Den ble OK og fungerte livet ut for pasienten. Men praktiserende tannlege blir jeg nok ikke mer. Derimot ser jeg frem mot å kunne fotografere og male mer, synge i kor, trene på dagtid, reise og etter hvert engasjere meg i frivillighetsarbeid. Det skal bli deilig å slippe alle fristene, men jeg kommer nok til å savne både utfordringene, alle kollegene og det daglige, gode samarbeidet i redaksjonen og i sekretariatet. Så får jeg til gjengjeld bedre tid til å være sammen med venner og familie. Det ser jeg frem til. Og det skulle ikke forundre meg om det også kan bli verdens morsomste pensjonisttilværelse, ler redaktøren.

– Man vet aldri.

*Tekst: Henning A. Nilsen
Foto: Ane Emilie Sangnes*